

Nr 178

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående statsbidrag till viss hemkonsulentverksamhet.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Hamrin-Thorell* m. fl. (I: 230) och den andra inom andra kammaren av fröken *Ager* och herr *Nihlfors* (II: 273), har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att frågan om statsbidrag till konsulentverksamhet av i motionerna angivet slag göres till föremål för översyn.

I motionerna har anförts följande.

Den 25 augusti 1947 avgav utredningen för hem- och familjefrågor sitt betänkande angående familjeliv och hemarbete (SOU 1947: 46). Utredningen föreslog bl. a. åtgärder syftande till tillkomsten av genom landsting och vissa städer tillsatta konsulenter, vilka skulle utgöra en personlig kontakt mellan allmänheten och den forskning, som bedrivs på för hemmets arbete viktiga områden. Med stöd av bl. a. inhämtade remissyttranden föreslog utredningen statsbidrag till flera olika typer av konsulenter, nämligen hemkonsulent, sömnadskonsulent, hemslöjdskonsulent, barnkonsulent och bostättningskonsulent. Utredningen ansåg statsbidrag böra utgå med samma belopp som till de dåvarande hemkonsulenterna. Vidare föreslog utredningen, att statsbidrag till det utredningsmaterial, konsulenter kunde ha behov av, skulle utgå enligt samma grunder som till yrkesskolornas undervisningsmateriel.

Förslaget om hemkonsulenternas överförande från hushållningssällskapen till landstingen avstyrktes av bl. a. lantbruksstyrelsen. Efter hushållningssällskapens omorganisation 1948 har sedermera efter beslut av 1950 års riksdag hemkonsulenternas placering vid hushållningssällskapen bibehållits. I den mån dessa konsulenter är uppförda å hushållningssällskapens personalförteckningar utgår statsbidrag till deras avlöning. Utredningens förslag om hemkonsulenter också för städer har förblivit vilande liksom förslagen om statsbidrag till övriga konsulenter. Enligt vår mening är erfarenheterna av den verksamhet som bedrivs av hushållningssällskapens hemkonsulenter synnerligen positiva. Det synes därför önskvärt att möjligheter skapas för ett utsträckande av sådan verksamhet till att omfatta också tätorterna. Vidare synes det angeläget att även vidgade möjligheter för landsting, städer eller andra intresserade huvudmän skapas för bedrivande av verksamhet med sömnadskonsulenter, barnkonsulenter och bostättningskonsulenter. En sådan konsulentverksamhet skulle ha betydelse för hemarbetets rationalisering och i allmänhet för konsumentupplysningen.

Vi vill särskilt i detta sammanhang betona de stora värden som förvaltas av vårt lands husmödrar. En stor del av den privata konsumtionen upptas av inköp av förnödenheter och artiklar till hemmet. Det torde vara av stor allmän betydelse att dessa inköp sker med god varukännedom och att de in-

köpta varorna skötes på ett riktigt sätt. Varken den nationalekonomiska eller privatekonomiska betydelsen härav bör förbises. En verksamhet som kan leda till en allmänt önskad kunskap om de olika på ett hem fallande ansvaren torde vara av sådant intresse att det är rimligt att den stimuleras genom bidrag från statens sida.

Av en del kommuner har denna fråga uppmärksamrats. Så är fallet i t. ex. Stockholm, där under år 1954 på grundval av tidigare erfarenheter en omfattande utbyggnad av hittillsvarande konsulentverksamhet beslutats. Även i andra kommuner har liknande beslut fattats. I det stora flertalet aktuella kommuner ryggas man likväl för de kostnader, som en effektivt arbetande konsulentverksamhet skulle medföra. Ett genomförande av hem- och familjeutredningens förslag om vissa statsbidrag till löner och materiel för konsulentverksamhet av ifrågavarande slag skulle med all säkerhet utgöra en värdefull stimulans för kommunerna att ägna förevarande frågor en intensifierad uppmärksamhet.

Därtill kommer, att det enligt vår mening vore skäligt att hemarbetet även i dessa sammanhang mera allmänt karakteriserades som yrkesarbete och att också den yrkesutbildande verksamheten på detta område — även när den vänder sig med kortare kurser till de redan aktiva husmödrarna — berättigades till statsbidrag.

Utskottet vill erinra om att 1941 års befolkningsutredning i ett år 1945 avgivet betänkande angående den husliga utbildningen understrukt den stora betydelsen av en allmän upplysningsverksamhet på det husliga området och med anledning härav förordat anställande av hemkonsulenter inom vissa närmare angivna ämnesområden. Inom överstyrelsen för yrkesutbildning borde enligt utredningen inrättas en särskild byrå för den husliga undervisningen, varunder bl. a. konsulentverksamheten skulle sortera.

I ett år 1946 avgivet betänkande har 1945 års utredning angående den husliga utbildningens centrala ledning i anslutning till befolkningsutredningens förslag uppdragit vissa allmänna riktlinjer för en utökad konsulentverksamhet och framlagt förslag till bl. a. anställande av länskonsulenter till hemmens tjänst. Detta betänkande har varit föremål för remissbehandling av olika myndigheter, organisationer och skolor.

I ett år 1947 avlämnat betänkande framlade utredningen för hem- och familjefrågor — som hade att fullfölja det inom befolkningsutredningen påbörjade utredningsarbetet angående hem- och familjefrågor med hänsynstagande till de i avgivna remissvar framkomna synpunkterna och mot bakgrunden av de vidgade perspektiv på frågan om behovet av en allmän upplysningsverksamhet rörande familj och hem, som befolkningsutredningen vunnit — ett utförligt förslag till en av staten understödd konsulentorganisation på ifrågavarande område. Enligt förslaget, som i huvudsak överensstämmer med förenämnda utredningars, skulle statsbidrag utgå till fem olika typer av konsulenter, nämligen hemkonsulenter, sömnadskonsulenter, hemslöjdskonsulenter, barnkonsulenter och bosättningskonsulenter. Konsulenterna skulle sortera under landstingen eller, inom de större städerna, under lärlings- och yrkesskolestyrelsen. Institutionen som sådan skulle inordnas under byrån för den husliga undervisningen inom överstyrelsen för yrkesutbildning.

Av det anförda framgår, att frågan om konsulentverksamheten på hemmets områden vid skilda tillfällen varit föremål för grundliga utredningar. Tillräckligt underlag för bedömande av behovet av och sättet för en eventuell utbyggnad av ifrågavarande verksamhet torde alltså förefinnas. Någon ytterligare översyn, på sätt i motionerna föreslagits, av denna fråga torde enligt utskottets mening därför icke vara behövlig, varför utskottet avstyrker bifall till de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer alltså,

att motionerna I: 230 och II: 273 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 november 1955

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Näsgård, Leander, Gillström, fröken Andersson, herrar Näsström, Pålsson, Hesselbom, Sundelin, Einar Persson och Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Bergström, Andersson i Malmö, Rubbestad, Åkerström, Staxäng, fröken Elmén, herrar Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Cassel, Gustafsson i Skellefteå, Löfroth, Alm-gren, fröken Vinge och herr Svensson i Stenkyrka.

Reservation

av fröken *Vinge*.